

07.11.2022

Asia/29

§ 767

V 23.11.2022, Valtuutettu Aino Tuomisen aloite kävelypainotteisten alueiden pilotoinnista koulujen ympäristössä

HEL 2022-005412 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Suvi Rämö, vs. kaupunginsihteeri, puhelin: 310 32174
suvi.ramo(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Aino Tuomisen aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Aino Tuominen ja 25 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että kaupunki selvittää kouluja ympäröiville kaduille liikenerajoituksia, joilla joko kielletään autoliikenteeltä läpiajo tai rajoitetaan ajonopeuksia. Liikenerajoituksia ehdotetaan pilotoitavaksi aluksi muutamilla tähän soveltuvilla kouluilla.

Aloitteessa mainittuja kävelyn ja koulumatkojen turvallisuuden tavoitteita sekä esitetyjä toimenpiteitä edistetään kaupunginhallituksen maaliskuussa 2022 hyväksymän Helsingin kävelyn edistämishankkeen ja Liikenneturvallisuuden kehittämissuunnitelman 2022-2026 toimenpiteillä.

Lisäksi Helsingissä on pilotoitu kadun muuttamista pihakaduksi Suutarinkylän peruskoulun ympäristössä osana Partnership for Healthy Cities -hanketta. Suutarinkylän peruskoululla toteutetussa hankkeessa tavoitteena oli muodostaa toimintamalli, jolla saadaan lisättyä kävellen ja pyörällä tehtyjen koulumatkojen houkuttelevuutta ja turvallisuutta

muokkaamalla koulun piha-aluetta ja lähiympäristöä. Konkreettisina toimenpiteinä Töyrynummentie muutettiin pihakaduksi ja sen varrelle tuotiin istutuksia ja penkkejä. Koulun pihaan tuotiin liikkumiseen ja leikkeihin kannustavia puisia ”luotoja” ja koululaisten kanssa pihaan toteutettiin katumaalauksia. Lisäksi runkolukittavia pyörätelineitä tuotiin lisää.

Toimintamalli on monistettavissa kaikissa Helsingin kouluissa. Se antaa kouluille vapauden soveltaa mallissa esitettyjä toimenpiteitä parhaaksi katsomallaan tavalla kuitenkin niin, että toimenpiteet tukevat kävelen ja pyörällä tehtyjen koulumatkojen lisäämiseen tähtääviä kaupungin tavoitteita. Hankkeen loppuraportti on luettavissa osoitteessa <https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/liikennejakkartat/pyoraily/PHC-loppuraportti.pdf>.

Toimintamallin jalkauttaminen Helsingin kaikkiin kouluihin vaatii toimialojen välistä yhteistyötä ja resurssien kohdistamista. Toimintamallin käyttöönoton edistäminen on sisältynyt myös Helsingin hyvinvointisuunnitelman 2022-2025 (HYTE) valmistelutyöhön. Tähän liittyvien vastuutahojen ja toimenpiteiden määrittely tarkentuu loppuvuoden 2022 aikana.

Kävelyn edistämishjelmassa on määritelty toimenpiteiksi muun muassa kävelyn suunnitteluohjeen laatiminen, jalankulkuverkoston hierarkian määrittäminen ja kävely-ympäristön kokeilut. Näissä toimenpiteissä voidaan huomioida koulujen ympäristöt yhtenä lähtötietona ja toimintaympäristönä.

Liikenneturvallisuuden kehittämissuunnitelmassa vuosille 2022–2026 on esitetty toimenpiteenä ”Koulujen ja koulureittien liikennejärjestelyjen turvallisuustarkastelut”, joissa tarkastellaan erityisesti saattoliikennejärjestelyjä, koulujen logistiikan järjestelyjä ja koulujen pihojen liikennejärjestelyjen kytkeytymistä katuverkkoon sekä rauhoitetaan koulujen lähellä olevien paikalliskatujen liikennemääriä ja ajonopeuksia. Pääverkolla tarkastetaan läheisten kadunylitysten turvallisuus. Toimenpiteessä tutkitaan alueellisten liikenneturvallisuusselvitysten tarkastelun ulkopuolelle jäävien koulureittien turvallisuutta. Toinen asiaan liittyvä toimenpide on ”Alueelliset liikenteen rauhoittamissuunnitelmat”, joissa tarkastellaan liikenteen rauhoittamista alueittain yksittäisten katujen sijaan. Rauhoittamiskeinot kohdentuvat paikallisverkkoon, ja niihin sisältyvät ajonopeuksien hidastamistoimenpiteet, läpiajon hillitseminen ja liikennemäärien vähentäminen. Lisäksi päivitetään liikenteen rauhoittamisen periaatteet erilaisilla alueilla ja kaduilla. Kolmas asiaan liittyvä toimenpide on ”Alueelliset liikenneturvallisuusselvitykset”, joissa koulujen lähiympäristöjen liikenneturvallisuus on yksi tarkasteltava aihekokonaisuus.

Kävelyalueiden lisäämistä ja läpiajoliikenteen rajoittamista tarkastellaan kunkin koulun kohdalla erikseen. Mikäli koulu sijaitsee tonttikadun varrella, ovat mahdollisuudet rajoittaa autoliikenteen määrää ja ajonepeuksia hyvät. Jos taas koulu sijaitsee suoraan vilkkaan pääkadun varrella, läpiajoliikennettä ei useinkaan ole tarkoituksenmukaista ohjata muulle katuverkolle eikä kävelyalueen lisääminen ole tällöin mahdollista pääkadulle koulun kohdalle. Tällöin voidaan kuitenkin varmistaa kadunylitysten turvallisuus muilla tavoin ja tarvittaessa esimerkiksi alentaa nopeusrajoitusta pistemäisesti. Lisäksi on mahdollista valvoa ajonepeuksia automaattisella kameravalvonnalla. Saattoliikennettä koulujen lähiympäristössä voidaan vähentää infrastruktuuriin liittyvien toimenpiteiden lisäksi myös kampanjoinnin ja tiedottamisen keinoin yhteistyössä kaupungin toimialojen sekä muiden toimijoiden kuten Liikenneturvan ja Helsingin liikenneturvallisuusyhdistyksen kanssa.

Asiasta on saatu kaupunkiympäristölautakunnan ja kasvatus- ja koulutuslautakunnan lausunnot.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta kannattaa koulujen lähiympäristön katualueiden kehittämistä aloitteen mukaisesti toimialojen yhteistyönä. Lautakunta korostaa, että toimenpiteiden kustannusvaikutukset tulee selvittää kokonaisvaltaisesti. Toimintamallin laajentaminen vaatii myös toteutettujen kohteiden seurantaa ja käyttäjien kokemusten kuulemistä. Lautakunta kannattaa aloitteen mukaisen kokeilun selvittämistä yhteistyössä kaupunkiympäristön toimialan kanssa kolmella kaupungin sopivimmaksi katsomalla alueella kustannusten selvittämisen jatkotoimenpiteenä.

Kaupunkiympäristölautakunta kannattaa, että yhteistyössä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kanssa valmisteltaisiin kävelyalueita koulujen lähiympäristöön, aloittaen kohteista, joissa tähän on parhaat edellytykset.

Aloitteeseen annettu vastaus on lausuntojen mukainen.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua (voimassa aloitteissa, jotka on jätetty viimeistään 30.4.2022).

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Suvi Rämö, vs. kaupunginsihteeri, puhelin: 310 32174
suvi.ramo(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Aino Tuomisen aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 06.09.2022 § 219

HEL 2022-005412 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon liitteenä olevasta Aino Tuomisen valtuustoaloitteesta kävelyalueista koulujen ympärille:

Aloitteessa ehdotetaan, että Helsingin kaupunki selvittää kouluja ympäröiville kaduille liikennerajoituksia, joilla joko kielletään autoliikenteeltä läpiajo tai rajoitetaan nopeuksia. Aloitteen mukaan mainituilla rajoituksilla olisi myönteisiä vaikutuksia pyörällä ja kävelen saapuvien oppilaiden turvallisuuden sekä välituntipihan viihtyisyyden kannalta. Asiaa voitaisiin aloitteen mukaan mahdollisesti selvittää pilottikohteiden avulla.

Kaupunginhallitus on huhtikuussa 2018 hyväksynyt periaatteet nopeusrajoitusten määrittämiseksi Helsingissä (Kaupunkiympäristön julkaisu: Nopeusrajoitusten määrittämisen periaatteet Helsingissä). Raportin mukaan koulujen läheisillä kaduilla voidaan käyttää muuta katu alhaisempaa nopeusrajoitusta, joka on tällöin 30 km/h. Lisäksi lasten turvallisuuden huomioimista koulujen läheisyydessä ohjataan liikennemerkkein Lapsia-varoituserkillä.

Kaupunkiympäristön toimialan liikenne- ja katusuunnittelu vastaa katu- ja katusuunnittelusta. Liikenneturvallisuus on liikennesuunnittelun keskeinen lähtökohta. Vastuu noudatettavien periaatteiden päivittämisestä sekä uusista liikenneturvallisuuteen tähtäävistä ohjelmista on kaupunkiympäristön toimialalla, jolla on asiantuntemusta arvioida kokonaisvaltaisesti liikennesuunnitteluratkaisuja liikenteen turvallisuuden ja sujuvuuden kannalta sekä nähdä kehittämistarpeet. Kaupunginhallituksen maaliskuussa 2022 hyväksymässä Liikenneturvallisuuden kehittämissuunnitelmassa vuosille 2022-2026 on esitetty koulujen liikennejärjestelyjen turvallisuuteen tähtääviä toimenpiteitä, jotka liittyvät mm. saattoliikenteeseen ja lähikatuihin.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan keskeiset periaatteet koulujen fyysisten ympäristöjen suhteen ovat turvallisuus, terveellisyys ja toimivuus. Fyysiset ympäristöt käsittävät sekä itse koulurakennuksen että sen lähiympäristön, kuten koulun pihan. Sekä kevyen liikenteen että huolto- ja jättöliikenteen turvallisten ratkaisujen sekä viihtyisyyden tulee olla olennaisimmat lähtökohdat koulurakennuksen lähiympäristön suunnittelussa, mikä koskee sekä olemassa olevia kouluja että uudiskohteita.

Koulutonttien kaavoituksessa ja kouluhankkeiden suunnittelussa kasvatuksen ja koulutuksen toimiala tekee yhteistyötä kaupunkiympäristön toimialan kanssa alkaen asemakaavoituksesta annettavista lausunnoista varsinaisen rakennuksen ja sen pihan suunnitteluun. Koulu- ja päiväkotihankkeissa käyttäjiä osallistetaan pihan ja huoltoyhteyksien suunnitteluun. Liikenneturvallisuuden kokonaisuuden keskeinen asiantuntemus on kuitenkin kaupunkiympäristön toimialalla.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta painottaa, että liikennesuunnittelussa oppilaiden turvallinen liikkuminen koulujen lähiympäristössä tulee olla keskeinen lähtökohta jatkossakin. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan yksiköissä käyttökokemuksen perusteella havaitut liikenneturvallisuushaasteet tulee huomioida ja käyttäjiä tulee kuulla koulujen lähialueita suunniteltaessa.

Helsingin kaupunkistrategian tavoitteena on kevyen liikenteen olosuhteiden parantaminen. Olosuhteiden kehittämistarve nousee esiin myös koulujen henkilöstön taholta saadussa palautteessa, jonka mukaan autolla tapahtuva saattoliikenne on usein liikenneturvallisuusriski kevyttä liikennettä käyttäville oppilaille. Helsingissä kadun muuttamista pihakatuksi koulun yhteydessä on pilotoitu Suutarinkylän peruskoulun kohdalla osana Partnership for Healthy Cities –hanketta. Hankkeesta on laadittu loppuraportti ja kaupunkiympäristön toimialan mukaan pilotilla luotu toimintamalli on sovellettavissa myös muihin kouluihin.

Katutilan hyödyntämistä piha-alueena kasvatuksen ja koulutuksen tilojen yhteydessä on käsitelty aiemmin valtuustoaloitteen lausunnossa (kasvatus- ja koulutuslautakunta 3.3.2020, §46). Lausunnossaan kasvatus- ja koulutuslautakunta totesi tuolloin, että vastuu tämäntyyppisestä selvitystyöstä on kaupunginkanslialla tai kaupunkiympäristön toimialalla, jonka toimintaan katualueiden ja tonttien kehittäminen kuuluu. Pihakatutyypisten ratkaisujen kustannusten ei tule kohdistua kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle.

Kävelyalueiden suunnittelulle ja toteuttamiselle koulujen yhteyteen ei ole varattu erillistä kustannuspaikkaa talousarvioehdotuksessa. Lautakunta korostaa, että mahdollisten pihakatuhankkeiden kustannusten

suuruus tulee selvittää ja sisällyttää ne kaupunkiympäristön toimialan katuhankkeiden talousarvioon.

Kaupunkiympäristölautakunta on lausunnossaan aloitteesta kannattanut (kaupunkiympäristölautakunta 21.6.2022, §396) kävelyalueita koulujen lähiympäristöön siten, että valmistelu ja kohteiden valinta tehdään yhteistyössä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kanssa. Kaupunkiympäristölautakunta totesi lausunnossaan, että liikenteen rauhoittamiseen liittyvät ratkaisut tarkoittavat yleensä investointitarpeita, jotka selviävät tarkemman suunnittelun yhteydessä.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta kannattaa koulujen lähiympäristön ka-
tualueiden kehittämistä aloitteen mukaisesti toimialojen yhteistyönä.
Lautakunta korostaa, että toimenpiteiden kustannusvaikutukset tulee
selvittää kokonaisvaltaisesti. Toimintamallin laajentaminen vaatii myös
toteutettujen kohteiden seurantaa ja käyttäjien kokemusten kuulemista.
Lautakunta kannattaa aloitteen mukaisen kokeilun selvittämistä yhteis-
työssä kaupunkiympäristön toimialan kanssa kolmella kaupungin sopi-
vimmaksiksi katsomalla alueella kustannusten selvittämisen jatkotoimen-
piteenä.

Käsittely

06.09.2022 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus:

Ozan Yanar: 12. kappaleen ensimmäisen lauseen jälkeen: "Lautakunta kannattaa aloitteen mukaisen kokeilun selvittämistä yhteistyössä kaupunkiympäristön toimialan kanssa kolmella kaupungin sopivimmaksi katsomalla alueella kustannusten selvittämisen jatkotoimenpiteenä."

Kannattaja: Petra Malin

Kasvatus- ja koulutuslautakunta hyväksyi Ozan Yanarin ehdotuksen yksimielisesti.

23.08.2022 Pöydälle

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Satu Järvenkallas

Lisätiedot

Ulla Manninen, projektiarkkitehti, puhelin: 310 22493
ulla.k.manninen(a)hel.fi

Kaupunkiympäristölautakunta 21.06.2022 § 396

HEL 2022-005412 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Helsingin kaupunki osallistui vuosina 2020–2021 Partnership for Healthy Cities -hankkeeseen. Bloomberg Philanthropies -säätiön tukemaan Partnership for Healthy Cities -verkostoon kuuluu maailmanlaajuisesti 70 kaupunkia ja se toimii yhteistyössä Maailman terveysjärjestö WHO:n sekä terveysjärjestö Vital Strategiesin kanssa. Suutarinkylän peruskoulu valittiin pilottikouluksi hankkeeseen.

Pilottihankkeessa lapsille annettiin mahdollisuus osallistua kouluympäristön muutoksien suunnitteluun. Suutarinkylän peruskoululla Töyrynummentie muutettiin pihakaduksi ja sen varrelle tuotiin istutuksia ja penkkejä. Koulun pihaan tuotiin liikkumiseen ja leikkeihin kannustavia puisia ”luotoja” ja koululaisten kanssa pihaan toteutettiin katumaalauksia. Lisäksi runkolukittavia pyörätelineitä tuotiin lisää.

Suutarinkylän peruskoululla toteutetussa pilottihankkeessa tavoitteena oli muodostaa toimintamalli, jolla saadaan lisättyä kävellen ja pyörällä tehtyjen koulumatkojen houkuttelevuutta ja turvallisuutta muokkaamalla koulun piha-alueita ja lähiympäristöä. Luotu toimintamalli on monistetavissa kaikissa Helsingin kouluissa. Se antaa kouluille vapauden soveltaa mallissa esitettyjä toimenpiteitä parhaaksi katsomallaan tavalla, kunhan ne tukevat kaupungin tavoitteita lisätä kävellen ja pyörällä tehtyjen koulumatkojen määrää. Hankkeen loppuraportti on saatavissa osoitteessa: <https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/liikenne-ja-kartat/pyoraily/PHC-loppuraportti.pdf>.

Toimintamallin jalkauttaminen Helsingin kaikkiin kouluihin vaatii monen kaupungin toimialan välistä yhteistyötä ja resurssien kohdistamista. Toimintamallin jalkauttamista ollaan parhaillaan miettimässä Helsingin hyvinvointisuunnitelman (HYTE) päivittämisen yhteydessä. Vastuutahojen ja toimenpiteen määrittely tarkentuu loppuvuoden 2022 aikana.

Muita kävelyn ja koulumatkojen turvallisuuteen liittyviä toimenpiteitä on esitetty muun muassa Kävelyn edistämishjelmassa ja Liikenneturvallisuuden kehittämissuunnitelmassa vuosille 2022–2026. Ohjelmat hyväksyttiin kaupunginhallituksessa maaliskuussa 2022. Kävelyn edistämishjelmassa on määritelty toimenpiteiksi muun muassa kävelyn suunnitteluohjeen laatiminen, jalankulkuverkoston hierarkian määrittäminen ja kävely-ympäristön kokeilut. Näissä toimenpiteissä voidaan huomioida koulujen ympäristöt yhtenä lähtötietona ja toimintaympäristönä.

Liikenneturvallisuuden kehittämissuunnitelmassa vuosille 2022–2026 on esitetty toimenpiteenä ”Koulujen ja koulureittien liikennejärjestelyjen turvallisuustarkastelut”, joissa tarkastellaan erityisesti saattoliikennejärjestelyjä, koulujen logistiikan järjestelyjä ja koulujen pihojen liikennejärjestelyjen kytkeytymistä katuverkkoon sekä rauhoitetaan koulujen lähellä olevien paikalliskatujen liikennemääriä ja ajonopeuksia. Pääverkolla tarkastetaan läheisten kadunylitysten turvallisuus. Toimenpiteessä tutkitaan alueellisten liikenneturvallisuusselvitysten tarkastelun ulkopuolelle jäävien koulureittien turvallisuutta. Toinen asiaan liittyvä toimenpide on ”Alueelliset liikenteen rauhoittamissuunnitelmat”, joissa tarkastellaan liikenteen rauhoittamista alueittain yksittäisten katujen sijaan. Rauhoittamiskeinot kohdentuvat paikallisverkkoon, ja niihin sisältyvät ajonopeuksien hidastamistoimenpiteet, läpiajon hillitseminen ja liikennemäärien vähentäminen. Lisäksi päivitetään liikenteen rauhoittamisen periaatteet erilaisilla alueilla ja kaduilla (aiemmat vuodelta 2009). Kolmas asiaan liittyvä toimenpide on ”Alueelliset liikenneturvallisuusselvitykset”, joissa koulujen lähiympäristöjen liikenneturvallisuus on yksi tarkasteltava aihekokonaisuus.

Yhdessä näillä edellä mainituilla toimenpiteillä huomioidaan ja toteutetaan aloitteessa esitetyt toimenpide-ehdotukset. Kävelyalueiden lisääminen ja läpiajoliikenteen rajoittaminen pitää tarkastella kunkin koulun kohdalla erikseen. Mikäli koulu sijaitsee tonttikadun varrella, ovat mahdollisuudet rajoittaa autoliikenteen määrää ja ajonopeuksia hyvät. Jos koulu sijaitsee suoraan vilkkaan pääkadun varrella, läpiajoliikennettä ei usein ole tarkoituksenmukaista ohjata muulle katuverkolle eikä kävelyalueen lisääminen ole tällöin mahdollista pääkadulle koulun kohdalle. Tällöin voidaan kuitenkin varmistaa kadunylitysten turvallisuus muilla tavoin ja esimerkiksi tarvittaessa alentaa nopeusrajoitusta pistemäisesti. Lisäksi on mahdollista valvoa ajonopeuksia automaattisella kameravalvonnalla. Liikenteen rauhoittamiseen liittyvät ratkaisut tarkoittavat yleensä investointitarpeita, jotka selviävät tarkemman suunnittelun yhteydessä. Saattoliikennettä koulujen lähiympäristössä voidaan vähentää infrastruktuuriin liittyvien toimenpiteiden lisäksi myös kampanjoinnilla ja tiedottamalla, joista ovat vastuussa kaupungin eri toimialat yhdessä muiden toimijoiden, kuten Liikenneturvan ja Helsingin liikenneturvallisuuksyhdistyksen kanssa.

Lautakunta kannatti, että yhteistyössä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kanssa valmisteltaisiin kävelyalueita koulujen lähiympäristöön, aloittaen kohteista joissa tähän on parhaat edellytykset

Käsittely

21.06.2022 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

07.11.2022

Vastaehdotus:

Otso Kivekäs: Lautakunta kannattaa, että yhteistyössä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kanssa valmisteltaisiin kävelyalueita koulujen lähiympäristöön, aloittaen kohteista joissa tähän on parhaat edellytykset

Kannattaja: Mia Haglund

Kaupunkiympäristölautakunta päätti yksimielisesti hyväksyä Otso Kivekkään vastaehdotuksen mukaan muutetun ehdotuksen.

14.06.2022 Pöydälle

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Jussi Yli-Seppälä, liikenneinsinööri: 31037054
jussi.yliseppala(a)hel.fi